

KULTURARV:

”En del av svensk historia som är viktig att behålla i framtiden”

Varje svensk kyrka är en riktig kulturell skattkammare, men skatterna måste vårdas. Valentine Jacob är konservator på Kalmar läns museum och restaurerar både textilier och tavlor från Södra Tjustrs pastorat. Hon är imponerad av arbetet kyrkan lägger på att bevara kulturarvet.

Valentine Jacob blev nyligen klar med att behandla åtta gamla målningar från Törnsfalls och Västrums kyrkor.

– Det kan vara svårt att förklara hur man börjar med ett projekt, förklarar hon.

– Ofta har en tavla flera problem, och man måste lösa de viktigaste sakerna innan man kan jobba med övriga. Ett första steg är ofta att limma tillbaka lös färg, det är väldigt viktigt och alltid första etappen. Om du ser att ett färgskikt ramlar bort från duken kan man limma tillbaka det. När färgen är på plats kan man fortsätta med andra saker som att rengöra eller ta bort den gamla fernissan. Det är viktigt att åtgärda saker i rätt ordning så att man inte förvärrar något genom att starta med fel steg.

ETT EXEMPEL på vad som kan gå snett om man inte vet vad man gör är oljemålningen av kung Carl XI, som hängt i Törnsfalls kyrka. Tavlan är målad på 1600-talet och enligt en lapp på baksidan behandlad 1905 av ”artisten Frid” – tyvärr inte på ett vidare lämpligt sätt. Valentine förklarar:

– På den tiden fanns inte konservering på det sätt vi gör i dag. I dag måste vi tänka på hur vår konservering påverkar föremålet och använda material, lim och lösningsmedel som inte skadar. Vi ska också se till att man alltid kan ta bort vår åtgärd. Den tanken fanns inte alls för 100 år se-

Jag är väldigt imponerad över hur kyrkan tar hand om, förvarar och bevarar sina saker.

dan, det är en ganska ny typ av hänsyn som började tas under 1960- och 1970-talen.

I stället för att sträcka ut duken limmade Frid fast Carl XI-tavlan och en annan målning i deras ramar.

– Den åtgärden är inte bra för målarduken. Kan man inte spänna ut duken kan det komma veck i den senare, och dyka upp problem. Jag upptäckte hur det stod till när jag tog ut tavlan. Vi fick diskutera med projektansvariga Annika Deltin på pastoratet och med länsstyrelsen, eftersom det blev en avvägning där vi fick se om föremålet skulle skadas mer om jag försöker ta bort limmet eller om jag låter det vara kvar. Just i det här fallet kom vi fram till att det var värt att försöka ta bort limmet.

RESULTATET BLEV lyckat. Innan arbetet påbörjats skrev Valentine i sitt åtgärdsprogram:

”Tavlan är jättesmutsig och mörk. Tavlan har hängt ovanför elementet i många år så målarduken är deformerad och runt kanterna har färgskiktet lossnat från målarduken. Tavlan är deformerad i mitten. Tavlan är svärtad av sot och fernissan är för tjock, mörk och oxiderad. På kanterna finns en hel del tidigare retuscher som mörknat och ger ett fläckigt intryck.”

Efter den grundliga behandlingen kunde hon konstatera:

”Färgskiktet är konsoliderat. Tavlan är ljusare och skyddad mot damm med en ny fernissa. Målarduken har fått spänningsband och kan spännas upp ordentligt. Tavlan har fått ett nytt upphängningssystem.”

Valentine Jacob konstaterar att kyrkan spelar en viktig roll i att bevara svensk kultur:

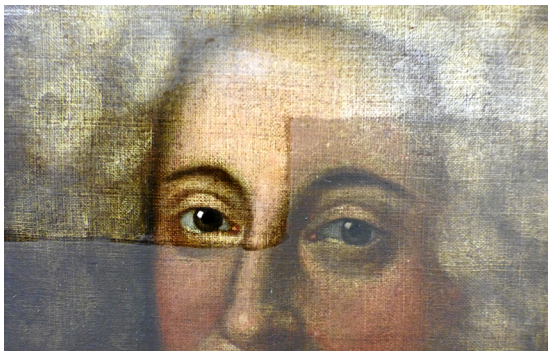
– Jag jobbar mycket med Svenska kyrkan och är väldigt imponerad över hur kyrkan tar hand om, förvarar och bevarar sina saker. Jag tror att det är en jätteviktig del av svensk historia som finns i kyrkorna och som är viktigt att behålla inför framtiden.

MAX WAHLUND

● Fotnot: En version av denna artikel publiceras i Södra Tjustrs pastoratsblad Andrum 2/2021.

Valentine Jacob är utbildad i konservering av tavlor och textilier. FOTO: VALENTINE JACOB, KALMAR LÄNS MUSEUM

Kung Carl XI tittar fram bakom ett månghundraårigt smutslager. Kyrkan är en av Sveriges största förvaltare av gamla kulturskatter, och alla medlemmar är med och hjälper till att ta hand om dem.

Bomullstussar används med avjoniserat vatten och triammoniumcitrat, som har ett neutralt pH-värde så att det inte påverkar färgskiktet. Det går åt många tussar för att få bort sotet från tavlorna.